

on-line >>> www.alnari.rs
mail to >>> office@alnari.rs

Naziv originala:
Elizabeth Fremantle
THE QUEEN'S GAMBIT

Copyright © 2013 by Elizabeth Fremantle
Translation Copyright © za srpsko izdanje Mono i Manjana

ISBN 978-86-7804-868-5

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

Elizabet Frimantl

POSLEDNJA KRALJICA

Prevela Tamara Kalaba

PROLOG

ČARTERHAUS, LONDON, FEBRUAR 1543.

Pisar je mirisao na prašinu i mastilo. Latimer se pitao kako je moguće da se, kad se jedno čulo zatupi, drugo izoštri. Mogao je onjušiti sve, smrad pivskog zadaha sa čovekovog jezika, miris kvasca u vekni hleba koji se pekao u kuhinjama sprat niže, mokri smrad španijela koji se sklupčao kraj ognjišta. Ali malo toga je video – soba se vrtela i čovek je bio nejasna tamna prilika koja se naginjala preko kreveta, cereći se.

„Potpišite se ovde, gospodaru“, reče, obraćajući mu se kao nekom detetu ili idiotu.

Preplavio ga je miris ljubičica. To je Ketrin, njegova draga, draga Kit. „Dozvoli mi da ti pomognem da ustaneš, Džone“, reče dok ga je pomerala napred svojim malim rukama i podmetala jastuk ispod njega. Podigla ga je sa lakoćom. Mora da je dosta izgubio na kilaži poslednjih meseci. Nije ni čudo, kad ima izraslinu veličine španskog grejpfruta u stomaku. Pomeranje je pokrenulo nepodnošljiv talas bola koji je prošao kroz njegovo telo, terajući ga da ispusti neljudski zvuk. „Ljubavi moja“, mazila ga je Ketrin po čelu. Dodir joj je bio hladan. Bol se još dublje grčio u njemu. Mogao je da je čuje dok je pripremala lek. Kašika je zasijala, hvatajući svetlost. Osetio je hladan metal na usnama i kapljice tečnosti su mu napunile usta. Miris ilovače koju je lek imao podsetio ga je na njegove jahačke dane i na tugu jer su ti dani gotovi. Jednjak mu je bio previše zatvoren da bi propustio lek i uplašio se od ponovnog naviranja bola, koji je splasnuo ali ostao da lebdi, kao i pisar koji se postidičeno premeštao sa noge na nogu.

Latimer se pitao kako se taj čovek nije već navikao na ovakve stvari, uzimajući u obzir da zarađuje na testamentima. Ketrin ga je pomazila po grlu

i lek je prošao dalje. Uskoro će početi da deluje. Njegova žena imala je dar za davanje lekova. Razmišljao je o tome koji bi napitak mogla da pripremi kako bi ga oslobodila ovog neupotrebljivog tela u kojem je zarobljen. Znala bi tačno šta da napravi. Uostalom, svaka od tih biljaka koju upotrebljava da bi mu umrtvila bol mogla bi da ubije čoveka u većoj dozi – malo više ovoga ili onoga, i sve bi bilo gotovo. Ali kako da zatraži tako nešto od nje?

Stavljeno mu je pero između prstiju i ruka mu je upućena ka papirima kako bi mogao da se potpiše. Njegov potpis će načiniti od Ketrin bogatu ženu. Nadao se da joj neće dovesti lovce na bogatstvo na vrata. I dalje je dovoljno mlada, tek prešla tridesetu, i harizma zbog koje se on, već postariji udovac, zaljubio u nju i dalje je stajala iznad nje kao oreol. Nikada nije imala uobičajenu lepotu kao ostale žene drugih muškaraca. Ne, njega privlačnost je procvetala sa godinama. Ali Ketrin je previše bistra da bi je tako lako prevario neki slatkorečivi zavodnik koji samo želi udovičino bogatstvo. Dugovao joj je previše i samo je bogatstvo imao da joj ostavi. Pri pomisli koliko je patila u njegovo ime, potekle bi mu suze, ali njegovo telo sada ni za to nije bilo sposobno.

Nije joj ostavio zamak Snejp, njegovo sedište u Jorkširu; ne bi ga ni htela. Bila bi presrećna, rekla je mnogo puta, ako ne bi morala više nikada da se vrati u Snejp. Zamak će preći u vlasništvo mladog Džona. Latimerov sin nije izrastao u čoveka kojem se nadao i često se pitao kakvo je dete mogao da ima sa Ketrin. Ali, na tu misao je uvek bacalo senku sećanje na mrtvu bebū, prokleta odojče koje je začeto kada su katolički pobunjenici napali Snejp. Nije mogao da podnese ni saznanje kako je to dete došlo na svet, ni da mu, od svih ljudi, otac bude Mergatrojd, koga je vodio u lov kad je bio mali. Bio je mio dečak, nije pokazivao znake da će jednog dana postati zver. Latimer je i dalje proklinjao dan kada je ostavio svoju mladu suprugu kod kuće sa decom, kako bi otišao na dvor i tražio oprostaj od kralja, proklinjao slabost koja ga je naterala da se uopšte petlja sa pobunjenicima. Od tada je prošlo šest godina, ali ti događaji su bili urezani u pamćenje njegove porodice kao reči na grobu.

Ketrin je zatezala čaršave, usput pevūšeći melodiju koju nije poznao, ili je se nije ni sećao. Talas ljubavi prođe kroz njega. Njom se oženio iz ljubavi, ali nije uradio ono što muževi treba da rade, nije je zaštitio. Ketrin nikada nije pričala o tome. Želeo je da vrišti i da besni na njega – da ga mrzi, da njega krivi. Ali, ona je ostala staložena i suzdržana, kao da se ništa nije promenilo. Ali njen stomak je rastao, podsmevajući mu se. Tek kada se beba rodila i umrla u roku od sat vremena, video je tragove suza na njenom licu. Nikada o tome nisu progovorili ni reč.

Poslednja kraljica

Ovaj tumor koji ga je polako izjedao bio je njegova kazna i jedini način na koji bi se iskupio bio je da je načini veoma bogatom. Kako bi mogao da zatraži još jednu stvar od nje? Kad bi mogla da se nađe u njegovom razorenom telu, makar na trenutak, odmah bi učinila to što on želi, bez pitanja. Bio bi to čin milosti, i u tome ne bi bilo greha, sigurno. Stajala je kraj vrata, ispraćajući pisara, pa se vratila da sedne pored njega, usput skidajući kapu i bacajući je kraj kreveta, masirajući čelo vrhovima prstiju i razbašurujući svoju crvenkastu kosu. Njen cvetni miris je doplivao do njega i tako je želeo da se zarije licem u nju kao ranije. Uzimajući knjigu, počela je tiho da čita, latinski je klizio sa lakoćom sa njenog jezika. Čitala je Erazma. Njegov latinski je bio previše zarđao da bi se mogao shvatiti; trebalo bi da zapamti tu knjigu, ali neće. Oduvek je bila obrazovanija od njega, ali nikada se nije time hvalila.

Prekinulo ih je stidljivo kucanje. Bila je to Meg, držeći za ruku nespretnu sluškinju čijeg imena nije mogao da se seti. Od kada su Mergatrojd i njegovi ljudi došli, jedna mala Meg je postala nervozna kao ždrebe, što ga je teralo da se zapita da li su možda i njoj nešto uradili. Mali španijel je živnuo, mah-nito mahao repom i uvijao se oko nogu devojaka.

„Oče“, prošaputa Meg, ljubeći ga u čelo. „Kako si?“

Podigao je ruku, mrtvu i drvenu, stavljajući je preko njene mlade i meke šake i pokušao da se osmehne.

Ona se okrenu ka Ketrin i reče: „Majko, Hjuik je stigao.“

„Dot“, obrati se Ketrin sluškinji, „uvedi lekara.“

„Da, gospo.“ Okrenula se uz šuškanje suknjom, krećući se ka vratima.

„I, Dot“, dodade Ketrin. Sluškinja se zaustavila na dovratku. „Pitaj jednog od momaka da donese još drva za vatru, stigli smo do poslednje cepanice.“

Devojka brzo klimnu glavom.

„Danas je Meg rođendan, Džone“, reče Ketrin. „Ima sedamnaest godina.“

Želeo je da je vidi kako treba, da pročita izraz iz njenih zelenih očiju, ali vid mu je bio nejasan. „Moja mala Margaret Nevil, žena... sedamnaest.“ Glas mu je bio kreštav. „Neko će želeti da se oženi tobom. Neko divan.“ Ta misao kao da ga je ošamarila – nikada neće upoznati muža svoje kćerke. Primeti da je obrisala rukom nešto ispod oka.

Hjuik se ušunja u odaje. Dolazio je svaki dan ove nedelje. Latimer se pitao zašto je kralj slao jednog od ličnih lekara da brine o skoro osramoćenom severnjačkom lordu kao što je on. Ketrin je smatrala da je to znak da mu je stvarno oprosteno. Ali to nije imalo smisla i on je znao kralja dovoljno da posumnja da postoji nešto drugo iza tog gesta, mada nije bio siguran o čemu je reč. Doktorova mršava, tamna figura približila se krevetu, dok se Meg

oprostila još jednom ga poljubivši na odlasku. Hjuik pomeri prekrivač, dozvoljavajući da se gomila smrada uzdigne i uze da masira izraslinu mekim pokretima prstiju. Latimer je mrzeo doktorove ruke koje su bile meke poput dečjih. Nikada nije video Hjuika da bez rukavica, koje su bile tanke i glatke kao ljudska koža. Preko njih je nosio prsten sa granitom veličine oka. Latimer je mrzeo ovog čoveka zbog tih rukavica, većito na doktorovim šakama, i načina na koji su ga terale da misli da je prljav.

Oštri talasi bola ga napadoše, ubrzavajući mu plitki dah. Hjuik pomirisa flašicu nečega, verovatno bolesnikovog urina, i podiže je ka svetlosti, usput tiho pričajući sa Ketrin. Blistala je u blizini ovog mladog lekara. Bio je previše bajkovit i ženskast da bi predstavljao pretnju, ali Latimer ga je mrzeo zbog njegove mladosti i njegove veštine, njegovih rukavica. Pomislio je kako mora da je stvarno genijalan čim je u kraljevoj službi, a i dalje je tako mlad. Hjuikova budućnost je bila izložena pred njim kao gozba, dok je njegova već bila na isteku. Latimer odluta, a njihovi tihi glasovi preplaviše mu misli.

„Dala sam mu nešto novo protiv bolova“, rekla je. „Koru bele vrbe i majčinu dušicu.“

„Imate dar za apotekarstvo“, odgovori joj Hjuik. „Ne bih se setio da pomešam ta dva sastojka.“

„Interesuje me bilje. Imam sopstvenu malu apotekarsku baštu...“ Zastala je. „Volim da gledam kako stvari rastu. Takođe imam i Benksovu knjigu.“

„Benksove 'Biljke', ta je najbolja. Barem ja tako mislim, mada je akademski svet prilično prezire.“

„Pretpostavljam da misle da je ženska knjiga.“

„Misle“, reče on. „I to je upravo ono što je meni preporučuje. Po mom mišljenju, žene znaju mnogo više o lečenju nego svi učenici na Oksfordu i Kembridžu zajedno, mada često to mišljenje zadržavam za sebe...“

Latimeru misli odlutaše, razgovor je čuo samo u fragmentima. Bol mu je sevnuo kroz telo, ovaj put oštrije, nagoneći ga da se savije. Čuo je vrisak, jedva prepoznajući da je njegov. Umirao je od krivice. Konačno je uvenuo u umrtvljujući bol. Hjuik je otišao i mora da je zaspao. Iznenada ga pogodi poražavajući napad panike. Mora da je pita pre nego što ga glas izda, ali kako? Zgrabio je Ketrin za zglob ruke, iznenađen sopstvenom snagom, hrpavo rekavši: „Daj mi još leka.“

„Ne mogu, Džone“, odgovorila mu je. „Već sam ti dala dnevnu dozu. Više od toga bi te...“

Njene reči ostadoše da lebde u vazduhu.

Zgrabio ju je još čvršće, režeći: „To je ono što želim, Kit.“

Poslednja kraljica

Zagledala se u njega, ne govoreći ništa. Mogao je da zamisli kako joj misli kolaju glavom, kako se pita gde u Bibliji da nađe opravdanje za ovako nešto, kako da pomiri svoju dušu sa takvim delom koje može da je pošalje na vešala i da bi fazanu kojeg je sustigao pas bez mnogo premišljanja iz milosti zavrnila šiju.

„Ono što tražiš od mene baciće prokletstvo na oboje“, prošaputala je.

„Znam“, odgovorio joj je.

POGLAVLJE 1

PALATA VAJTHOL, LONDON, MART 1543.

Pao je kasni sneg i njime prekrivene kupole Palate Vajthol sjedinile su se sa nebom iste boje. Dvorište je bilo prekriveno bljuzgavicom i, uprkos piljevini koja je bila nemarno rasuta kamenim putem, Ketrin je mogla da oseti vlagu u cipelama i na krajevima njenih sukanja koji su je lagano udarali po gležnjevima. Zadrhtala je, uvijajući se još čvršće u debeli kaput, dok je konjušar pomagao Meg da siđe sa konja.

„Evo nas“, reče veselo, iako se tako najmanje osećala, pružajući ruku Meg. Obrazi njene pastorke su bili rumeni. Ta nijansa činila je da njene krupne braon oči izgledaju sveže i bistrije. Imala je mio, pomalo zaplašeni izgled šumske životinje, ali Ketrin je mogla da vidi kako se trudi da zadrži još suza. Loše je podnela smrt svog oca. „Hajde“, reče Ketrin, „uđimo unutra.“

Dva konjušara su skinula sedla sa konja i brzim pokretima ih čistila od sena, čavrljajući između sebe. Ketrinin sivi, uštrojeni konj Pjuter zabaci glavu, trzajući užetom i glasno dahćući poput zmaja.

„Polako“, reče Ketrin, uzimajući njegove uzde i mazeći mu njušku, dozvoljavajući mu da joj njuška vrat.

„Mora da pije“, reče konjušaru, pružajući mu uzde. „Rejf, zar ne?“

„Da, gospo“, reče konjušar. „Sećam se Pjutera, stavljao sam mu obloge.“ Rumenilo koje je prešlo preko njegovih obraza pokazalo je da nije navikao da mu se obraćaju plemići o čijim konjima se brine.

„Da, bio je hrom. Dobar si posao obavio sa njim.“

Dečakovo lice se ozari širokim osmehom. „Hvala vam, gospo.“

„Ja *tebi* treba da se zahvalim“, reče, okrenuvši se kad je Rejf poveo Pjuter ka štalama. Uхватила je za ruku svoju pastorku i krenula ka velikim vratima.

Bila je ukočena od tuge već nedeljama i najradije ne bi ni došla na dvor tako brzo posle muževljeve smrti, ali bila je pozvana, Meg takođe, a poziv kraljeve kćerke nije bio nešto što se može odbiti. Pored toga, Ketrin se sviđala leđi Meri, znale su se još od kad su bile devojčice, čak su delile istog učitelja neko vreme kada je Ketrinina majka služila Merinu majku, kraljicu Katarinu Aragonsku, pre nego što ju je kralj odbacio. Stvari su bile jednostavnije u to vreme, pre nego što se ceo svet okrenuo naopačke, kada se zemlja podelila. Ali neće joj još biti naređeno da ostane na dvoru. Meri će poštovati njen period žaljenja.

Kad god bi pomislila na Latimera i na to što je uradila da bi mu pomogla da umre, njen unutrašnji nemir rastao je kao kipuće mleko. Morala je da se podseća na užasne trenutke kako bi se pomirila sa svojim postupcima, na njegove krike pune bola, način na koji je fizički propao, na njegov očajnički zahtev. Od tada je tražila presedan u Bibliji, ali nigde nije mogla da nađe priču o ubistvu iz milosti, ništa što bi joj dalo nadu za njenu upropašćenu dušu, niti način da pobegne od toga – ubila je svog muža.

Ušle su u veliku dvoranu, i dalje se držeći za ruke. Mirisala je na vlažnu vunu i dim upaljenih drva, i bila je puna ljudi, prometna kao pijaca. Gurali su se po kuloarima i pravili se važni na galerijama, pokazujući svima svoju kvalitetnu odeću. Neki su sedeli u uglovima igrajući se lisice i gusaka, kartajući se ili kockajući se. S vremena na vreme bi se čuo usklik kad god bi neko pobedio ili izgubio. Ketrin je posmatrala Meg koja je sve to sa pažnjom gledala. Nikada nije bila na dvoru, skoro da nigde nikad nije ni bila i, nakon mrtve tišine u Čarterhausu, gde su svi bili obučeni u crno, ovo mora da je bilo neprijatno iznenađenje. Činile su sumoran par u svojoj crnoj odeći u poređenju sa jatima dama u šarenoj odeći koje su prolazile, veselo razgovarajući, njišući finim haljinama dok su hodale, kao da igraju, uvek gledajući oko sebe da vide ko je primetio kako su lepo obučene, ili da prokomentarišu, pune zavisti, ko je bolje obučen od njih. Postojala je i odeća za male pse koje su nosile u rukama ili su kaskali za njima. Čak se i Meg nasmejala kada je videla pseto koje je ležalo na skutu svoje gazdarice.

Paževi i vratari su trčali napred-nazad i sluge su se u paru kretale kroz gomilu, noseći korpe sa cepanicama, želeći da zapale vatru u sobama. Čitava vojska dečaka iz kuhinje postavljala je dugačke stolove za večeru u velikoj dvorani, uz tandrkanje i zveketanje, a svaki od njih je jedva održavao ravnotežu sa gomilom tanjira u ruci. Grupa muzičara je podešavala svoje

Poslednja kraljica

instrumente, njihovi raštimovani zvuci na kraju su se pretvarali u melodiju. Konačno muzika, pomisli Ketrin, zamišljajući sebe obuzetu zvukom, kako se bez daha vrti se i okreće od radosti. Zaustavila je tu misao. Neće još plesati.

Zastale su dok je grupa stražara marširala i pomislila je da su možda krenuli da nekoga uhapse, opet je podsećajući koliko ne želi da bude na ovakvom mestu. Ali, poziv je bio poziv. Uzdahnula je kad se par šaka stvorio niotkuda na njenim očima, terajući joj srce da poskoči do grla.

„Vil Par“, viknula je, smejući se.

„Kako si znala“, upita Vil, spuštajući ruke.

„Namirisala bih te svuda, brate“, rekla je, praveći se kao da nešto grozno smrdi i okrećući se ka mestu gde je stajao sa grupom muškaraca. Sijao je poput dečaka, njegova kosa boje marmelade ostala je podignuta na mestu gde mu je pre bila kapa, njegove čudno obojene oči, jedno bledo poput vode, a drugo braon, gledale su vragolasto, na Vilu svojstven način.

„Ledi Latimer. Ne mogu ni da se setim kad sam vas poslednji put video.“ Neki čovek iskorači napred. Sve u vezi s njim bilo je dugo: nos, lice, noge i oči koje su podsećale na lovačkog psa, ali uprkos svemu, sve to zajedno činilo ga je privlačnim. Možda je njegova privlačnost počivala u neporecivom samopouzdanju zato što je najstariji od Hauardovih sinova i sledeći vojvoda od Norfoka.

„Sari!“ Široko se osmehnula. Pomislila je da možda i neće biti toliko strašno na dvoru sa svim ovim starim prijateljima. „I dalje pišeš stihove?“

„U stvari, da. Biće ti drago da čuješ da sam se dosta popravio.“ Jednom joj je napisao sonet, kada su bili deca i često su se tome smejali – „vrlina“ je rimovao sa „i bola“. Ta uspomena je i sad izazivala smeh kod nje. Jedan od njegovih „dečaćkih blamova“, tako je to opisivao. „Žao mi je da vidim da si u žalosti“, nastavio je ozbiljno. „Ali čuo sam koliko ti se muž mučio. Možda je milostivo to što je konačno umro.“

Klimnula je glavom, a osmeh joj je splasnulo, nemoćna da nađe reči prave reči, pitajući se da li on nešto zna, proučavajući njegovo lice i tražeći osudu. Da li je neko otkrio okolnosti pod kojima je Latimer umro? Da li te priče kruže hodnicima palate? Možda je Hjuik video nešto dok je ispitivao telo – njen greh napisan unutar stomaka njenog muža. Odbacila je tu misao. Ono što mu je dala nije ostavilo nikakav trag i nema nikakve optužbe u Sarijevom glasu, u to je bila sigurna. Ako bi joj se nešto i pokazalo na licu, pomisliće da je poludela od žalosti, ali uprkos tome, srce joj je jako kucalo.

„Dozvolite mi da vam predstavim moju pastorku, Margaret Nevil“, reče, pribravši se. Meg je stajala iza nje i slabo skrivenog izraza užasa na licu, na pomisao da mora da upozna ove muškarce, čak i ako joj je jedan od njih, Vil, kao ujak. Megina nelagodnost se mogla videti. Od onih prokletih događaja u Snejpu, Ketrin ju je čuvala daleko od društva muškaraca koliko god je mogla, ali sada nije imala izbora. Pored toga, moraće jednom da se uda. Od Ketrin se očekivalo da to uredi, ali i bog je znao da devojka još nije spremna.

„Margaret“, reče Sari, uzimajući Meg za ruku. „Znao sam ti oca. Bio je izvanredan čovek.“

„Bio je“, prošaputa sa bleđim osmehom.

„Zar nećeš *mene* upoznati sa svojom sestrom?“ Neki muškarac je prišao, visok skoro kao Sari. Mahnuo je somotskom kapom ukrašenom perom noja veličine četke za ognjište, koje je igralo dok je opet nepotrebno mahnuo. Ketrin priguši smeh koji joj se prikrađe niotkuda. Bio je obučen spektakularno, u crni somotski kaput sa grimiznim satenom koji je virio iz proreza i okovratnikom od samurovine. Kao da je video da je primetila samurovinu, jer je podigao ruku kako bi pogladio materijal, želeći da istakne svoj položaj. Pokušala je da se seti zakona o raskoši* i kome je dozvoljeno da nosi samurovinu. Ruke su mu bile teške zbog silnog prstenja na njima, previše da bi bilo lepo, ali prsti su mu bili glatki i uski, i prešli su sa samurovine na njegova usta. Kliznuo je srednjim prstom preko donje usne, polako i oprezno, bez osmeha. Ali, u pitanju su bile njegove oči, zimzelenoplave, nepristojne, i njegov razoružavajući direktni pogled zbog kojeg je porumnela. Samo se načas susrela sa njima, pre nego što je spustila pogled na pod.

Da li joj je namignuo? Bezobrazluk. Namignuo joj je. Ne, mora da je umislila. Ali, zašto bi pomislila da joj je ovaj kitnjasti glupan namignuo?

„Tomase Simore, ovo je moja sestra, leđi Latimer“, predstavi je Vil, koga je izgleda zabavljalo šta god da se upravo dogodilo. Trebalo je da pretpostavi da je ovo Tomas Simor, čovek koga je bio glas „dvorskog zavodnika“, tema neprestanih tračeva, tinejdžerskih simpatija, slomljenih srca, bračnih razdora. Istina, bio je prelep, neosporno, ali neće pasti pod njegove čini, jer je imala previše iskustva za tako nešto.

„Moje je zadovoljstvo, gospo“, reče glasom mekanim kao puter, „da vas konačno upoznam.“ Sari prevrnu očima. Očigledno se ne vole, pomisli ona.

* Sumpuary law. (Prim. prev.)

Poslednja kraljica

„Konačno i najzad!“ Izletelo joj je pre nego što je mogla da se zaustavi; nije mogla da odoli da spusti ovog čoveka na zemlju. „Zaboga!“ Stavila je ruku na grudi, kao da ne može da izdrži toliko iznenađenje.

„Zaista, gospo, čuo sam za vašu šarmantnost“, nastavio je, ne obazirajući se, „i biti suočen sa njom, ostavlja me bez reči.“ A pod šarmantnošću je mislio na njeno skoro stečeno bogatstvo. Vesti o njenom nasleđu verovatno su se raširile. Vil prvi nije mogao da drži usta zatvorena. Osetio je mali ubod besa zbog svog brata i njegovog blebetanja.

„Bez reči*?“ Ovo je bilo ugladeno, pomisli ona, tražeći duhovit odgovor. Pogled je čvrsto zadržala na njegovim ustima, ne usuđujući se da ga pogleda opet u oči, ali njegov vlažni, rozikasti jezik je čudno zasijao. „Sari, šta ti misliš, da li je Simor stvarno ostao bez reči?“ Sari i Vil počеше da se smeju dok je ona nastavila da traži još nešto, procvrkutavši: „Možda, jer ne ume sam da zaveže.“ Tri čoveka su počela da se smeju u isto vreme. Ketrin je osetila trijumf; njena duhovitost je nije napustila, čak ni pred ovim uznemiravajućim stvorenjem.

Meg je užasnuto gledala u svoju maćehu. Nije imala mnogo prilika da vidi ovu Ketrin, tako duhovitu i otmenu. Ketrin joj je bacila uveravajući osmeh dok ju je Vil predstavljao Simoru, koji ju je gledao kao da će je pojesti očima. Ketrin je uze za ruku i reče: „Hajde, Meg, zakasnićemo kod ledi Meri.“

„Tako kratko, ali tako slatko“, usiljeno reče Simor.

Ketrin ga je ignorisala, poljubila Sarija u obraz i, dok je polako odlazila, nagnula je glavu u pravcu Simora, čisto radi ljubaznosti.

„Otpратиću vas“, reče Vil, ugravši se između njih, hvatajući ih za ruke.

„Volela bih, Vile“, zasiktala je Ketrin, kad su se popeli uza stepenice i kad više nisu mogli da ih čuju, „da ne raspravljaš o mom nasleđu sa svojim prijateljima.“

„Brza si u osuđivanju, sestro. Nisam ništa rekao, proćulo se, to je bilo neizbežno, ali...“

Brecnula se na njega: „A šta je onda sa tom mojom takozvanom šarmantnošću?“

„Kit“, nasmejao se, „mislim da je stvarno mislio na tvoj šarm.“

Frknula je.

„Da li uvek moraš da budeš nezadovoljna starija sestra?“

„Izvini, Vile. U pravu si, nije tvoja krivica što ljudi pričaju.“

* Tongue-tied – ostavljen bez reči, zavezao mu se jezik. (Prim. prev.)

„Ne, *ja* sam taj koji treba da se izvini. Bilo ti je teško u poslednje vreme.“ Uhvatio je crnu tkaninu njene suknje između prstiju. „U žalosti si. Trebalo bi da imam više razumevanja.“

Hodali su u tišini duž galerije prema odajama leđi Meri. Vil je bio duboko u mislima i Ketrin je posumnjala da možda želi da bude u žalosti umesto nje. Njegova žena i on su se mrzeli od prvog minuta otkad su se upoznali. Ana Baučer, jedina naslednica starog erla od Eseksa, bila je premija koju je njihova majka uz veliki trud obezbedila svom sinu. Od Ane Baučer se mnogo očekivalo, ne samo titula Eseksa koja bi pomogla Parovima da napreduju. Ali brak jadnom Vilu nije ništa doneo, ni decu, ni titulu, ni sreću, ništa osim sramote, jer je kralj dao titulu erla Kromvelu, a Ana je pobjegla sa seoskim sveštenikom. Vil nije mogao da se oslobodi skandala, preplavljen šalama na svoj račun. Nije mogao da vidi smešnu stranu toga i, koliko god je pokušavao, nije mogao da dobije dozvolu od kralja za razvod.

„Misliš o svojoj ženi?“, upita ga.

„Kako si znala?“

„Znam te, Vile Pare, bolje nego što misliš.“

„Rodila je još jedno derište sa onim prokletim sveštenikom.“

„O, Vile, kralj će jednog dana postupiti kako treba i onda ćeš moći konačno da načiniš poštenu ženu od Lizi Bruk.“

„Lizi ponestaje strpljenja“, zakuckao je Vil. „Kad samo pomislim na nade koje je majka polagala u moj brak, sve što je uradila kako bi ga sredila.“

„Pa, nije doživela da vidi njegovu propast. Možda je tako i bolje.“

„Bila joj je najveća želja da opet vidi Parove na putu ka vrhu.“

„Naša krv je dovoljno dobra, Vile. Otac je služio starog kralja i njegov otac je služio Edvarda VI, a majka je služila kraljici Katarini.“ Prebrojavala ih je na prste. „Da li želiš da nastavim?“

„To je preistorija“, reče Vil. „Čak se i ne sećam oca.“

„Ja imam samo bleđa sećanja na njega“, reče ona, iako je jasno pamtila dan kada je sahranjen i kako se ogorčeno osećala jer su smatrali da ima premalo godina, samo šest, da prisustvuje sahrani. „Pored toga, naša sestra Ana je bila u službi svih pet kraljica i sad služi kraljevoj kćerki, što ću verovatno i ja raditi.“ Iritirala ju je bratovljeva ambicija, pa je poželela da mu kaže da, ukoliko mu je stalo da Parovi ponovo budu na vrhu, počne da se druži sa pravim ljudima, a ne sa onim Simorom. Iako je Simor bio ujak princa Edvarda, njegovom bratu Hertfordu, lordu višem admiralu, kralj je poklanjao više pažnje.

Poslednja kraljica

Vil šmrknu zlovoljno i ponovo se utiša, prolazeći kroz gomilu koja je stajala ispred kraljevih odaja, pa je uhvati za ruku, upitavši je: „Šta misliš o Simoru?“

„O Simoru?“

„Da, o Simoru...“

„Ništa ne mislim“, reče odsečno.

„Zar ne misliš da je divan?“

„Ne baš.“

„Mislio sam da bismo mogli da ga spojimo sa Meg.“

„Sa Meg!“, izlete joj. „Da li si poludeo?“ Meg je prebledela u licu. Potpuno bi je uništio, pomislila je Ketrin. „Meg se još neće udavati. Otac joj se nije sasvim ni ohladio.“

„To je samo...“

„Smešna ideja“, breknula se.

„On nije takav kakvim ga smatraš, Kit. Jedan je od nas.“

Pod tim je mislio na pobornike nove religije. Nikad nije volela da je stavljaju u isti koš sa dvorskim reformatorima i više je volela da zadrži svoje misli samo za sebe. Naučila je tokom godina da je bezbednije da bude tajanstvena na dvoru.

„Sari ga ne voli“, rekla je.

„O, to nema veze ni sa čim osim sa porodicom, a pogotovo ne sa religijom. Huardovi misle da su Simorovi skorojevići. Tomas nije takav.“

Ketrin frknu.

Ostavio ih je da se dive najnovijem portretu kralja. Bio je toliko nov da je i dalje mogla da oseti miris živopisnih boja, sa svim zlatnim detaljima.

„Da li je to poslednja kraljica?“, upita Meg, pokazujući na tmurnu ženu sa trouglastom kapom pored kralja.

„Ne, Meg“, prošaputala je, pritisnuvši prst na usne, „bolje je da ovde ne spominješ poslednju kraljicu. To je kraljica Džejn, sestra Tomasa Simora, koja si upravo upozнала.“

„Ali zašto kraljica Džejn, kad su od tada postojale još dve kraljice?“

„Kraljica Džejn je ona koja mu je podarila naslednika.“ Izostavila je da je Džejn Simor bila i ona koja je umrla pre nego što je stigla da dosadi kralju.

„Dakle, to je onda princ Edvard.“ Meg pokaza na dečaka, malu verziju svog oca čiji je stav imitirao.

„Jeste, a one su“, pokazala je na dve devojčice koje su lebdela na ivici slike kao par leptira koji nema gde da sleti, „ledi Meri i ledi Elizabeta.“

„Vidim da se divite mom portretu“, reče neko iza njih. Žene se okrenuše.

„Vil Somers!“, reče Ketrin. „Tvoj portret?“

„Zar me ne vidite?“ Pogledala je ponovo i shvatila da jeste na slici, skroz u daljini.

„A tu si. Nisam te primetila.“ Okrenula se ka svojoj pastorki. „Meg, ovo je Vil Somers, kraljeva luda, najiskreniji čovek na dvoru.“

Vil pruži ruku i izvadi bakarni novčić iza Meginog uveta, izazivajući redak i očaravajući smeh kod nje.

„Kako ste to uradili?“ ciknu Meg.

„Magija“, odgovori joj on.

„Ne verujem u magiju“, reče Ketrin. „Ali umem da prepoznam dobar trik.“

I dalje su se smejali kad su stigli do odaja ledi Meri, gde je Merina miljenica, Suzan Klarensju, u jarkožutoj haljini, promolila glavu kroz vrata, utišavajući ih poput guje.

„Opet ima glavobolju“, oštro je prošaputala, klimnuvši glavom u znak pozdrava. „Zato budite tiši.“ Pogledala ih je od glave do pete. „Tako dosadno i tamno; ledi Meri se to neće svideti.“ Odmah je rukom prekrila usta. „Oprostite, zaboravila sam da ste u žalosti.“

„Oprošteno vam je“, odgovori Ketrin.

„Vaša sestra je u privatnim odajama. Izvinite me, moram da se pozabavim sa...“ Nije dovršila rečenicu i ušunjala se u sobu, tiho zatvarajući vrata.

Prošle su kroz sobu gde je nekoliko dama bilo zauzeto vezom i šivenjem. Ketrin im je klimnula glavom pre nego što je opazila svoju sestru Anu u niši.

„Kit“, reče Ana. „Kako mi je drago što te konačno vidim.“ Ustala je i zagrlila sestru. „I Meg.“ Poljubila ju je u oba obraza. Devojka se vidljivo opustila u društvu žena. „Meg, zašto ne odeš da pogledaš tapiserije. Mislim da je i tvoj otac na jednoj od njih. Vidi da li možeš da ga nađeš.“

Meg odluta na drugi kraj sobe, a sestre sedošle na klupu kraj prozora.

„Pa, zbog čega dolazim, sestro? Šta misliš, zašto sam pozvana?“

Ketrin jedva može da skloni pogled sa svoje sestre, njenog laganog osmeha, sjaja njene kože, bledih pramenova koji su virili iz njene kose, njenog savršeno ovalnog lica.

„Ledi Meri će postati kuma. Mnogi su pozvani da prisustvuju.“

„Dakle, ne samo ja... Drago mi je. Ko će biti kršten?“

„Beba Rotslija. Čerka zvana...“

„Meri“, rekoše u isto vreme, smejući se.

„O, Ana, tako je lepo videti te. Moja kuća je u poslednje vreme mnogo tmurna.“

Poslednja kraljica

„Posetiću te u Čarterhausu kad me prin...“, obema rukama je obuhvatila usta sa uzdahom. „Kad me leđi Meri oslobodi obaveza.“ Nagnula se ka Ketrin, šapućući: „Leđi Hasi je poslata u Tauer, jer ju je nazvala princezom.“

„Sećam se toga“, reče Ketrin. „Ali to je bilo pre mnogo godina, i to je bio njen stav. Drugačije je. Ako bi se nekome omaklo, sigurno ne bi sledila kazna.“

„O, Kit, predugo si bila daleko od ovog mesta. Zar si zaboravila kako je ovde?“

„Leglo zmija“, promrmlja.

„Čula sam da je kralj poslao Hjuika da leđi tvog muža“, reče Ana.

„Jeste. Ne znam zašto.“

„Latimeru je onda sigurno bilo oprošteno.“

„Pretpostavljam da jeste.“ Ketrin nikada nije potpuno razumela Latimerovo učestvovanje u borbi za vlast. Hodočašće milosti, kako su ga nazivali, desilo se kada se čitav sever, četrdeset hiljada katolika, podigao protiv Kromvelove reformacije. Neki od vođa su došli u Snejp naoružani do zuba. Vodile su se strastvene diskusije u dvorani. Dosta su vikali, ali nije mogla da razume ništa što su govorili. Onda se Latimer počeo pripremati da ode, nevoljno, rekao joj je. Bili su im potrebni ljudi, kao što je on, da ih vode. Pitala se čime su mu pripretili, jer Latimer nije bio jedan od onih koje mogu lako primorati na nešto. Znala je da je mislio da je njihov cilj opravdan, sa sravnjenim manastirima, monasima koji su visili sa grana drveća i čitavim načinom života koji je uništen, odbačenom kraljicom i Bolinovom devojkom koja vrti njihovog velikog kralja oko malog prsta. Tako je on to opisivao. Ali da potegne oružje na kralja – to nije bio Latimer koga je tako dobro znala.

„Nikada nisi pričala o tome“, reče Ana. „O hodočašću. O tome šta se desilo u Snejpu.“

„To je nešto što bih najradije zaboravila“, reče Ketrin time završavajući razgovor. U to vreme, verzija tih događaja je kružila dvorom. Bilo je opštepoznato da je, kad je kraljeva armija saterala pobunjenike u čošak, Latimer otišao u Vestminster da traži oprostaj od kralja. Pobunjenici su pomislili da je promenio strane i poslali su Mergatrojda i njegove ljude da drže Meg i Ketrin kao taoce i opljačkaju Snejp – bila je to dobra priča za tračare. Ali čak ni njena sestra nije znala ništa o mrtvoj bebi – Mergatrojdovom sinu kopilanu. Ni da se sama dala zveri iz očaja, da spase Meg i Dot od njegovih šaka, što je bila najmračnija tajna od svih. Jeste spasla devojkice, ali i dalje se pitala šta bog misli o tome – preljuba je preljuba prema pravilima crkve.

Ketrin se takođe često pitala zašto su sve ostale vođe, uključujući i Mergatrojda, obešeni, dvesta pedeset mrtvih u ime kralja kada je pobuna propala, ali ne i Latimer. Možda ih on *jest* izdao. Mergatrojd je tako mislio. Više je volela pomisao da je Latimer bio lojalan, kao što je i nastojao, inače – čemu sve to? Ali nikada neće saznati istinu.

„Ana, da li si ikada čula nešto o Latimeru, zašto mu je oprošteno? Da li su kružile neke glasine po dvoru o tome?“

„Ništa nisam čula, sestro“, reče Ana, dodirujući Ketrin po ruku, puštajući ruku da se odmori tu na trenutak. „Ne razmišljaj o tome. Prošlost je prošlost.“

„Da.“ Ali nije mogla da prestane da misli o tome kako prošlost utiče na sadašnjost kao štetočina u jabuci. Pogledala je preko odaye u Meg, koja je odlučno tražila lik svog oca na tapiserijama. Barem njegov lik nije bio prešiven kao neki. Pogledala je ponovo u Anu, slatku, lojalnu, nekomplikovanu Anu. Imalo je nešto u vezi s njom, neka svežina, kao da ima više života nego što može da sadrži. Iznenada joj pade na pamet zašto joj se tako činilo. Srce joj ubrza i ona stavi ruku sestri na stomak, rekavši: „Postoji li nešto što kriješ od mene?“ Pitala se da li njen osmeh skriva tračak ljubomore zbog plodnosti njene sestre. Iz nje su prosto zračili rumenilo i prolešanos u trudnoći, koje je Ketrin toliko želela za sebe.

Ana pocrvene. „Kako to da znaš sve, Kit?“

„To su divne vesti.“ Reči su joj zastale u grlu, jer je njeno udovištvo bilo nepobitna činjenica, a mogućnost rađanja deteta ništa osim daleke želje. Sada, u njenim godina, bez ijednog deteta, postojala je samo mrtva beba koju nikad nije spominjala.

Misli su joj se verovatno pokazale na licu, jer je Ana stavila ruku preko njene, rekavši: „I dalje ima šanse za tebe, sestro. Sigurno ćeš se ponovo udati.“

„Mislim da su dva muža sasvim dovoljna“, odgovorila je, ne želeći da priča o tome. „Ali jesam srećna zbog tebe. Znam da ova beba neće biti mali katolik sa leđi Meri kao kumom.“

Ana stavi prst preko usana i sestre razmeniše tajni osmeh. Pružila je ruku da bi uhvatila krst koji je visio oko Ketrinog vrata. „Majčin dijamantski krst“, reče, okrećući ga na svetlosti. „Čini mi se kao da je pre bio veći.“

„U stvari, ti si bila manja.“

„Prošlo je dosta otkad je majka umrla.“

„Da“, reče Ketrin, ali trenutno je mogla da misli samo na dužinu udovištva njene majke.

„I ovi biseri“, Ana je i dalje dodirivala krst. „Skoro su roze, zaboravila sam. O, jedna karika je labava.“ Približi se bliže. „Možda mogu da je